

Dk - DIALOG

Cena 20,- Kč

Pro členy Demokratického klubu zdarma

ÚVODNÍ SLOVO

Demokraticko humanistické úvahy na okraj dění na konci roku 2022

Ruští představitelé v posledních letech opakovaně vyjadřovali naději na změnu světového řádu. Měli tím na mysli rozbití údajně nepřijatelné hegemonie západní civilizace vedené Spojenými státy a svůj vlastní vzestup k dominanci v podstatné části světa (zahrnující i Českou republiku). Startovním výstřelem destrukce a evoluční změny se měl zřejmě stát triumf jejich vojenského revizionismu: bezostyšné uchvácení a likvidace mezinárodně uznávaného státu, Ukrajiny. Byl by to signál k uchvácení a likvidaci Tchajwanu Čínou, k likvidaci Izraele Íránem, k uchvácení Kosova Srbskem a bůhsud, kde by se zastavilo takové revizionistické domino násilného překreslování map, geopolitického uspořádání jednostranným vyhlášováním či rušením států.

Vše nasvědčuje tomu, že stejně jako nacisté o 90 let dříve byli/jsou i Rusové hluboce přesvědčeni o domnělé degeneraci a zbabělé pohodlnosti (jak Rudé právo rádo psalo o „prohnilosti“) Západu s jeho demokratickými a humanistickými hodnotami, o své vlastní evoluční předurčenosti i o zásadní podpoře stoupců své moci a svých představ mezi západními elitami i „masami“. Ještě nedávno vkládalo naděje do bědných proletářů, nemajících v podpoře revoluční změny světového řádu údajně „ztratit nic než své okovy“. Po krachu iluzí o globálním úspěchu bolševického experimentu tryskajícího z „osvobozování nejhudších mas v nejzaostalejší zemi rozvinutého světa“ a destabilizujícího šířeného komunistickými stranami z moskevského centra, jde dnes o iluze o mocenském povznesení Moskvy a změně světa masami bezzásadově korumpovatelnými ve vyspělých státech lacinými benefity populistů a elitami stejně bezzásadově podnikatelsky zjištnými či intelektuálně blouznivými ve výspách vzdělávání. Bohužel stále aktuální je selhávání intelektuálů, na něž upozorňoval Raymond Aron či u nás Karel Čapek.

Ovšem zdá se, že stejně jako nacisté se svými stoupcí a souvěrci se i putinovci díkybohu osudově zmýlili. Zmýlili se v nás (Západu), v sobě i v okolnostech. Úder na Ukrajinu měl přinést inspirující slávu rychlého vítězství „děsivé síly nepřemožitelné armády (kipičajá, magůčajá, nikem nepobedimaja - strana mají, Moskva mají ... ještě si ty propagandistické písně pamatujeme)“. Měl přinést slávu 1) vnitřně sjednocující jášající ruské zástupy pod triumfující centrální mocí, 2) zahraničně umožňující diktovat „vyděšenému Západu“ zpětný zábor jaltského vlastnictví (včetně našeho území) a dominovat mezinárodně politickému dění včetně vztahů s megastáty Čínou a Indií, 3) ekonomicky se obohatit válečnou kořistí na Ukrajině, prodejem „slávou ověněných vítězných zbraní“, diktováním cen ropy a plynu onomu „vyděše-

němu Západu“ (za pomoci páté kolony ruských výsadků a jejich místních stoupenců), 4) historicky definitivně zdeptat a včlenit do sebe Ukrajinu jako potenciálního rivala ve „slovan-ském“ teritoriu a na euroasijském pomezí. Měla to být super-, mega-, gigasláva toho letošního 9. května na Rudém náměstí.

Naštěstí je všechno, ale úplně všechno naprosto jinak: Západ se ukázal odhodlaný, koordinovaný, vytrvalý a úderný. Blesková válka se změnila ve vyčerpávající ruské krváčení vysávající lidské rezervy, materiální a zbrojní zásoby, sociální trpělivost. Děsivost nepřemožitelné armády se zbotila jako potěmkinovský domeček z karet a odhalila zaostalost, impotenci lampasáků, rozvařenost velení, zkorumpovanou rozkradenost, marasmus upomínající na Švejka a Černé barony. Místo dominance v planetárním dění přišly ostudné debakly při hlasováních v OSN, těžká mezinárodní izolace včetně propagandisticky důležitého „vymazání Ruska“ z mapy sportovních a kulturních událostí, zjevné vazalství vůči Číně, ztráta pozic vůči Indii či Izraeli, kompromitující, vděčnosti vynucené, spojenectví s bortícím se režimem v Íránu i s odporným režimem severokorejským brzdicími Ruskou katastrofou na Ukrajině dodávkami zbraní. Místo vyrabování Ukrajiny došlo k vyrabování vlastní státní kasy, místo diktování cen Západu k sevření v kleštích narůstajících a dozrávajících efektů ekonomických sankcí a izolací. Místo poddanské poslušnosti jásavě sjednocených obyvatel narůstají, jakkoliv pomalu, sociální konflikty, projevy nespokojenosti, střety v mocenské elitě (včetně velepodivných tragických úmrtí). Místo zdeptání, uchvácení a vymazání Ukrajiny sledujeme její nevidaný vzestup jako protiruské hráze na východním pomezí Evropy, jako kulturní, náboženské i morální dominanty v dosud ruském geopolitickém prostoru. Svým způsobem sledujeme znovuzrození evropsky Kyjevské Rusi, teprve za jejímiž východními hranicemi začíná euroasijské pomezí, prostor, jemuž dominují stepi s ruskými specifickými historickými narativy a zátěžemi. Místo čilé spolupráce s proruskými politiky a podnikateli ve vlivových pozicích západního světa čelí Moskva jejich postupnému odhalování veřejnosti, paralyzování, vlivovému neutralizování - bezmála sto let snované ruské síť, ruská tenata se trhají.

Sledujeme kromě ukrajinského vzestupu i neuvěřitelný a doufejme, že v této podobě konečný, krach opričnicko-stalinsko-putinovský krvavě temného impéria, ve 20. století našeho kolonizátora a okupanta, kterému nepřejí ani přírodní okolnosti. To, co se děje na Sibiři s roztáváním permafrostu, nejen výrazně prohlubuje vnitřní dluh, deficit v údržbě zaostalé a táním permafrostu se bortící infrastruktury, ale výrazně snižuje schopnost moskevského centra udržet funkční správu východních oblastí a samu územní celistvost - jak proti místním gubernátorům, tak proti zájmům a „potřebám“ Číny. To opravdu nevěští Rusku nic dobrého. Navíc se zdá, že mu docházejí nejen finance, zásoby, lidské zdroje, ale také akceschopnost - síla a vůle vládnout, řešit různé mimořádné události, kterých zřejmě bude přibývat. Tragikomicky švejkovským příkladem je exploze fekálií z havarijní kanalizace ve Volgogradu (Stalingradu) na přelomu října a listopadu. V milionovém městě zřejmě týden vytékaly splašky, zaplavovaly městské části i vodovodní řad, školy měly fekální prázdniny, lidé používali problematické vodní zdroje, hrozily epidemie. A řešení vázlo. Údajně též proto, že chybějí dokumentace kanalizační sítě, prostředky k zásahu i pokyny „shora“.

Rusko však na Ukrajině přišlo nejen o kredit válečný, ekonomický a logistický. Rusko především naprosto ztratilo kredit mravní - válečnými zločiny proti jednotlivcům i proti obyvatelstvu jako celku. Mučení a zabíjení v obsazených městech a vesnicích, cílevědomé ničení energetické infrastruktury před nadcházející zimou, cílevědomě nelitostné ostřelování obytných čtvrtí „padni komu padni“, zvažování nukleárních úderů. To je přeci nárys vyhlazovací války, „zbešilost v srdci“ bez standardních lidských zábran a korektivů, o humanitárním právu nehovoře. Kruté trýznění a zabíjení civilistů včetně žen vyžaduje jejich zruďné nelitostné odlidštění odpovídající pachatelům pogromů, otrokářům, nacistům vůči židům či romům. K tomu přiřadíme genocidně záměrné cílevědomé zařazování vojáků národnostních menšin do decimovaných

prvosledových jednotek, obětování vlastních nevycvičených odvedenců či barbarské ponechávání vlastních padlých bez pohřbení. A to nemluvíme o „pouhém“ loupení, rabování, vybydlovacím ničení, o spoušti včetně fekálií za ustupujícími jednotkami. Tyto „drobnosti“ z okruhu nekulturně pologramotné primitivnosti ostatně známe v malém i od nás z roku 1968 a z toho, v jakém stavu jsme pak po roce 1989 našli posádková místa včetně Milovic, z nichž nám Rusové/Sověti okupačně vládli. A jak patrné a logicky očekávatelné ani za dalších 30 let se nic nezměnilo k lepšímu. Jen dnes lépe a konkrétněji víme, co by nás čekalo, kdybychom se pokusili Rusům tehdy i v budoucnu bránit bez tak účinné pomoci Západu, jakou nyní poskytuje Ukrajině, nebo kdyby nás po svém nynějším vítězství Rusko smělo „trestat za vzpurnost“.

Prvním úkolem humanisticky smýšlejících lidí tak dnes zůstává přispívat k porážce ruské agrese s úplným stažením Rusů z Ukrajiny, přispívat k tomu, aby obdobně jako po 2. světové válce v Německu (bez ohledu na tehdejší chyby a nemravnosti) došlo i v Rusku k programu čtyř „de“ - k jeho denacifikaci, demilitarizaci, demokratizaci, demonopolizaci, tedy ke skutečné a „trvalé“ pacifikaci s odsouzením a potrestáním válečných zločinů (a zločinců) a se související ztrátou rozhodovacího místa v Radě bezpečnosti (stejně jako bude nutné opakovat Marshallův plán mohutné hospodářské obnovy - tentokrát na Ukrajině). Přispívat k tomu občansky můžeme především setrvalým souhlasem s úsilím o porážku Ruska, podporou svých vlád tak konajících, setrvalou pomocí Ukrajincům i vlastním uskrovněním. Rusko přeci prohlášením svých exponentů

Kresba: Eva Hauserová

opakovaně deklarovalo, že je ve „válce“ se Západem - tedy rovněž a mnohdy kupodivu zvláště - s Českou republikou. Tak se, s odpovídající vážností a odhodlaností, podle toho chovejme! S plným vědomím, že jedním z prvních i posledních nástrojů v rukou ruské mocenské elity, dnes personalizované Putinem, jejich „tajnou zbraní“ je štěpení jednoty Západu a jednotlivých zemí včetně posilování tzv. „protiválečných“ (vůči Rusku smířlivých a porážeckých) nálad ve společnosti.

Putinovskému Rusku zvoní hrana. Jde mu o všechno - tou nejmenší podlostí, již se může s využitím svých stoupenců dopouštět, je licoměrné zneužívání ohroženosti nejzranitelnějších segmentů společnosti, lidí nemocných, nemooucích, bědných, v nucných poměrech, vícenásobně znevýhodněných, ohrožených tím, že podpurný zájem společnosti o jejich trápení je omezen „válečnými“ prioritami, výdaji a problémy. Dominantou jsou dnes tvrdé, obavy budící dopady ruských a snad i prapodivně jiných her se zvyšováním cen energií. A to je **druhý úkol** pro demokratické humanisty a jimi zvolené představitele: Cíleně podporovat nejohroženější občany, včas, což znamená souhrou centrálních opatření s nástroji na místní úrovni, identifikovat a intervenovat jejich reálná ohrožení a trápení. Současně je nutné odmítat podvodníky usilující o neoprávněné získání podpurných výhod i sobecky nátlakové akce spoluobčanů „jen“ nespokojených, neochotných se uskrovnit. Právě oni a lidé malověrní, vystrašení děsivými dezinformacemi o strašidelné budoucnosti, jsou živnou půdou populistických slibů, výzev, protestů - tím především posilování ruských nadějí a šancí.

Stát je od místního dění, utrpení i utváření obecného povědomí podle místní situace, místního argumentování nesmírně daleko a v reakcích je velmi pomalý. Za všech velkých krizí a pohrom se zásadně rozhoduje „tady a teď“ - rodina, přátelé, sousedství, spolky, dobrovolníci, místní správa a samospráva rozhodují o důsledcích událostí, o ztrátách, o míře utrpení i o náladách, které posilují, či naopak podvracejí onen vzdálený „stát“. Právě míra autonomie, zodpovědnosti, solidarity, akceschopnosti v místních základech státního společenství a úroveň jejich participace na fungování subsidiárního uspořádání formují „občanskou společnost“ a zakládají převahu demokracií nad totalitami a despotciemi. To je **třetí úkol** demokratických humanistů: posilovat občanskou společnost nikoliv jako nepřehlednou a finančně nákladnou množinu neziskových organizací leckdy „sebestředných“ zájmů, neúčelných aktivit, anti-systémových postojů (což nezmenšuje obrovské zásluhy mnohých jiných „neziskovek“), ale jako empatické solidární společenství, které se v čase krizí známým způsobem neptá, „co musí „stát“ udělat pro mne, ale co mohu já udělat pro své bližní, pro budoucnost společenství, pro stát“ - maně si vzpomínám na občanskou zodpovědnost a statečnost britských rybářů a jachtařů, kteří dokázali evakuovat domů statisíce britských vojáků od Dunkirku, právě tak jako na obětavost dobrovolníků, kteří u nás na Moravě pomáhali likvidovat tornádovou spoušť.

Strašení je nutné přesvědčivě, důvěryhodně vyvracet, populistické slibování a vymáhání nemožného je třeba odsuzovat a skutečně ohrožené je nutné rychle a účinně podporovat onou souhrou centrálních a místních nástrojů v duchu hodnotové společenské solidarity a zodpovědnosti. To je **čtvrtá priorita** demokratických humanistů v dnešních časech: zachovat a posilovat společenské srozumění o zásadních hodnotách a ohroženích, kterými je nutné se zabývat, které je třeba zachovat, ubránit (hodnoty), či odrazit (ohrožení). Neboť dnes nebojujeme bezprostředně o život - to by nastalo jen, kdyby padla Ukrajina a Putin se „bratrsky“ mstivě valil na Západ. Bojujeme o povahu i prosperitu našeho společenství v časech nadcházejících. Nepotřebujeme k tomu totalitní „jednotu“, ale „srozuměnost v tolerantní různorodosti“, srozuměnost o základních humanistických hodnotách a základním směřování. Jak ukázal již Covid, jde o to, aby dílčí názorová různorodost nevedla k hluboké polarizaci společnosti v duchu hesla, „kdo není (zcela) s námi, je (zcela) proti nám“, aby lidé dobré vůle, srozumění v základních hodnotách a nutných krocích, k sobě zůstali tolerantní v dílčích neshodách. Bylo by to velké vítězství nad úkolovanými dezinformátory v hybridní válce

s Ruskem. Prohrou v ní není jen uvěření dezinformacím se společenskými protesty v jejich důsledku, ale také vyobcování podstatného segmentu společnosti, lidí s odlišnými názory na různá dílčí opatření či dění, z puritánského tábora s oslabením široké souznělosti.

Na podobě budoucího světa se pochopitelně podílí i další okolnosti, nejen vítězství/porážka Ruska. A to je **pátá priorita**: humanisticky demokratické reagování na výzvy, snahy, úskalí a pokušení ve světě a „v časech nových technologií, demografické změny, klimatické změny, ve světě a čase, který je některými označován za posthumanistický, transhumanistický, lidmi přemnožený, oproštěný od archetypů i hodnot minulosti, od významu svědomí i svobodné vůle, od hledání pravdy, smyslu i rozvíjení pospolitosti, v časech efektivního vládnutí a modulovaně kolektivní (totalitní) evoluce“. Rusko dnes musí být brzy poraženo i proto, aby se v nezbytném soustředění na obranu před ním, stejně jako před COVIDEM či před důsledky klimatické změny, neztratily ze zřetele či neobětovaly či nenechaly odmítnout klíčové humanistické aspekty každodenního lidského údělu, dobrého života, autonomie, kultivace vládnutí a ovládnání. Naléhavost toho zvyšuje revizionismus myšlenkový, který je ve společnosti patrný. Ten překračováním nepsaných pravidel a tabu může i nemusí být zločestný. I on se - stejně jako politickovojevodská paralela mezi nacistickým hitlerovským Německem a putinovským Ruskem - vrací zhruba o 100 let zpátky. Onu dobu charakterizovaly leckdy soudobě aktuální priority - geopolitika, zájem o klima v kontextu lidské společnosti, migrační krize, obavy z přelidnění, zájem o zdraví i eugenické vylepšování, akcent na evoluci lidského druhu s evoluční etikou, tehdy s rasovými důrazy ústícími do kataklysmat nacistických genocid, šoa, euthanasií ... Některá témata i pojmy té doby se zcela zkompromitovaly, staly se nepřijatelnými, zakázanými či tabuizovanými. V současnosti se ale vracejí, snad i proto, že pamětníci vymírají, zatímco názory a představy přežívají. Některé sice definitivně vyvanuly, ale jiné rezonují: uzákoňuje se euthanasie (jistěže to myslíme jinak než Německo 20.-40. let, ale když jejich počáteční rétorika byla tak velmi obdobná ...), prolamuje se zákaz genetických („eugenických“) intervencí, fascinují nás souvislosti změn klimatu, děsí nás přelidnění, migrační krize, požadujeme antiimigrační opatření. „Evoluční antropologie“ byla jako vědecká bašta rasové nacistické politiky od porážky Hitlera nepřijatelný pojem - v roce 1997 byl v Lipsku otevřen Ústav pro evoluční antropologii. Dnes v něm působí i švédský genetik Svante Paabo, který byl v letošním roce poctěn Nobelovou cenou: především za průkaz DNA Neandrtálců v chromozomech evropské (eventuálně euroasijské) větve druhu Homo sapiens. Prý to bylo výhodné „přikřížení“, které „nás“ obohatilo, zatímco v jiných oblastech světa nebylo možné, protože tam Neandrtálci nežili. Takže ... Možná tato bádání přinesou cenné poznatky, povznesou lidský úděl, zmenší utrpení lidských existencí. Možná, že tomu bude naopak, že otevřou Pandořinu skříňku strádání „v časech nových technologií, demografické změny, klimatické změny, v čase, který je některými označován za posthumanistický, transhumanistický, lidmi přemnožený, oproštěný od archetypů i hodnot minulosti, od významu svědomí i svobodné vůle, od hledání pravdy, smyslu i rozvíjení pospolitosti, v časech efektivního vládnutí a modulovaně kolektivní (totalitní) evoluce.“

Rusko musí být poraženo, putinovci musí být potrestáni za zločiny, kterých se dopouštějí. Rusko nesmí ani zvítězit ani odvést pozornost od jiných nebezpečí a forem zla soudobého světa a jeho budoucnosti. „Dým válečných požárů“, sociálně ekonomické krize, epidemie ani přírodní úkazy nesmějí zastřít jejich existenci. Demokratičtí humanisté musí bojovat, argumentovat na několika frontách současně, proplétat se bludištěm dezinformací a nesmí se nechat odradit ani strachem z putinovců či jiných mocenských skupin, ani selháními, nemravnostmi, chybami či překročeními míry těch, kteří by humanismus měli bránit a rozvíjet - lidskoprávně, kulturně, politicky, nábožensky. Ostatně tak tomu bylo vždy, neboť slovy jedné staré modlitby, „celý svět se vším je velmi úzký most a to, na čem opravdu záleží, je vůbec se nebát“.

Zdeněk Kalvach, listopad 2022

I. CITÁT TOHOTO ČÍSLA

Posláním Sítě k ochraně demokracie je upozorňovat na důležité trendy v české společnosti, které mohou ohrožovat odolnost naší demokracie, a vzdvihovat, co se v tomto směru daří.

koordinátorka Sítě k ochraně demokracie Vendula Menšíková

II. STANOVISKA

Stanovisko Demokratického klubu č. 69 K ZABEZPEČENÍ VŠEOBECNOSTI VOLEB V ČR

Zavedení možnosti korespondenční volby zejména do Parlamentu ČR je stále pouze v jednání a hrozí, že soustavné porušování principu všeobecnosti voleb bude pokračovat i v příštích volbách. Zejména pro občany, kteří se nacházejí v den voleb mimo území ČR, může být složitá dostupnost volební místnosti příčinou neúčasti ve volbách a tím nenaplnění jejich práva volit své zástupce. Proto naléhavě žádáme, aby byla uzákoněna možnost korespondenční volby, jaká existuje ve všech vyspělých demokraciích. Bez této úpravy nelze hovořit o všeobecných volbách.

Za účelem zlevnění voleb a také zamezení možným manipulacím doporučujeme, aby se volby konaly v jediném dni s dostatečným počtem hodin, jak je tomu prakticky ve všech zemích světa. Zvláštnosti, které navíc ohrožují regulérnost voleb, považujeme za kontraproduktivní.

V Praze dne 2. května 2023

III. PŘÍSPĚVKY

ČEŠI MEZI PRAVDOU A LŽÍ

Kdo vzal do ruky **knihu Pavla Šafra Češi mezi pravdou a lží**, okamžitě zjistil, že obsahuje spoustu nových a potřebných informací, nejen o našich starších dějinách, ale i o nedávné minulosti. Mnoho zajímavého se dočteme o Janu Masarykovi, Edvardu Benešovi i o politicích současné doby. A čtenář si bude moci doplnit řadu známých událostí informacemi, které se dříve mohl dovídat jen obtížně, nebo se k nim vůbec nedostal. Je to potřebné čtení nejen pro ročníky, které už nezažily poválečné události, únorový převrat a všechny obludné peripetie budování socialismu, ale i pro starší spoluobčany, jimž se jistě vybaví všechny jejich osobní pocity a zapomenuté prožitky.

Za zmínku stojí Benešova cesta do Moskvy v roce 1943, pozadí, na kterém se odvíjelo tamější jednání i Benešův vztah k Zdeňku Fierlingerovi, končící prohlášením, že za to, co provedl, měl být popraven. Vzpomeňme i smrti Jana Masaryka i oběti Jana Palacha. A je svým způsobem zarážející, že zmínka o Janu Palachovi byla v našich novinách potlačena i v novinovém příspěvku z nedávné doby.

Na závěr knihy je připojen i **dopis amerického velvyslance Laurence A. Steinhardta prezidentu Trumanovi** z dubna 1948. Je to zajímavý a kvalifikovaný pohled člověka, dobře obeznámeného s našimi dějinami a pro násince je poučné, jak se Američan dívá na naši historii i na nás Čechy.

Bohužel, dosud jsme se s naší minulostí dostatečně nevyrovnali, a právě na pozadí současných událostí je zřejmé, jak potřebná tato kniha je.

*Milan Zapletal, listopad 2022
(zveřejňujeme až v tomto čísle)*

NALÉHAVÉ ÚKOLY ČESKÉ ENERGETIKY OČIMA KLIMATOLOGA

V České republice utlumujeme těžbu uhlí. Rusko pro nás přestalo být zdrojem levných fosilních paliv i jaderného paliva. V blízké budoucnosti, v příštích 10–15 letech, doslouží nyní pracující uhelné a jaderné elektrárny. Ve stejné době dojde k významnému zvýšení poptávky po elektřině, který bude vyvolán rozvojem elektromobility. S tím vším se bude muset česká energetika vyrovnat a dodržet při tom mezinárodní závazky o snižování emisí skleníkových plynů, které náš stát přijal.

Domníváme se, že ve světě, ve kterém existují války a terorismus, nemůže řešení této situace spočívat jenom, ani téměř jenom v nahrazení dosluhujících elektráren novými jadernými elektrárnami. V neprospěch jaderné energetiky mluví i trend zdražování jak výstavby nových jaderných zdrojů, tak jaderného paliva. Navíc – využitelné světové zásoby uranu jsou malé a budou se rychle vyčerpávat, což se ještě v době životnosti nyní budovaných jaderných elektráren odrazí v dostupnosti a ceně jaderného paliva.

Máme za to, že současná situace vytváří podmínky a podněty pro dalekosáhlé změny ve způsobech získávání energie, zejména elektrické, ale i ve způsobech přenosu, akumulace a využívání elektřiny. V nové energetice by měly mít důležitě a postupem času rozhodující místo obnovitelné zdroje energie (OZE), v našich podmínkách především sluneční záření, vítr a energie vodních toků.

Elektrizační soustava, v níž mají podstatnou roli primární energetické zdroje spojené s počasím, jejichž výkon je velmi proměnlivý, musí být koncipována tak, aby nežádoucí účinky této proměnlivosti zmiřovala či eliminovala. Toho lze dosáhnout následujícími opatřeními.

Se zvětšováním regionu, ve kterém jsou rozmístěny větrné a solární elektrárny, roste pravděpodobnost, že alespoň část těchto zařízení bude pod vlivem meteorologických podmínek umožňujících, aby tyto druhy elektráren zdárně plnily svoji funkci. Proto je účelné vyvíjet snahu o úzkou spolupráci s blízkými i vzdálenějšími zeměmi ve využívání „meteorologických“ OZE, včetně přeshraniční výměny elektřiny z OZE. Z téhož důvodu je třeba se vážně zabývat otázkou, jestli by z ekonomického i jiných hledisek nebyla vhodná česká účast (hlavně finanční) na zahraničních projektech, např. na velkých mořských větrných farmách v Baltu ve spolupráci s polskými subjekty apod. Technicky je vyřešen přenos elektřiny na velké vzdálenosti s malými ztrátami – metodou přenosu stejnosměrného proudu o vysokém napětí.

Součástí elektrizační soustavy s významným uplatněním OZE musí být i operativně říditelné zdroje energie, nejlépe vodní. Není-li jejich výkon dostatečný, je, bohužel, nutné využití paroplynových elektráren.

Pro vyrovnávání sumárního výkonu zdrojů elektřiny je důležitá správná kombinace výkonu solárních a větrných zdrojů. Tedy využití toho, že mezi výkonem solárních a větrných elektráren je záporná korelace – v době vysokého výkonu solárních elektráren je obvykle nízký výkon větrných elektráren a naopak. Aby tohoto požadavku bylo dosaženo, je v současné době v ČR naléhavě potřeba instalovat mnoho nových větrných turbín, protože převaha výkonu solárních zdrojů nad výkonem větrných elektráren je příliš velká.

V elektrizační soustavě s významným uplatněním solární a větrné energie musí být využívána akumulace energie. A to pomocí přečerpávacích elektráren, akumulátorových úložišť, v blízké budoucnosti asi bude vzrůstat používání akumulace energie do vodíku.

Kolísání výkonu OZE je možno čelit také tím, že tam, kde to je možné, přizpůsobíme využívání elektrické energie změnám její nabídky. Tedy tím, že se budeme snažit víc energie využívat v době jejího dostatku a méně v době snížené nabídky. Taková regulace využívání elektřiny – i pomocí změny ceny elektřiny – je ovšem používána již dlouho, bez souvislosti s OZE. Ale nepochybně dosud zdaleka nejsou využívány všechny možnosti regulace odběru elektřiny v závislosti na nabídce.

Při využívání pěti naznačených možností nebude velká variabilita výkonu solárních a větrných elektráren překážkou pro to, aby se OZE staly skutečnou alternativou těch energetických zdrojů, na kterých jsme v rozhodující míře závislí nyní. Můžeme tedy shrnout, že hluboká změna české energetiky, jejímž hlavním znakem bude výrazné zvýšení podílu OZE v energetickém mixu, je nejen žádoucí, ale, jak ostatně dokládá i praktická zkušenost mnoha vyspělých zemí, je také možná. I když její uskutečnění nebude snadné. Je to úkol pro tvůrčí lidi, kteří hledají řešení problémů a ne důvody, proč ty problémy nelze vyřešit.

Ivan Sládek

(Resumé referátu, předneseného na setkání Demokratického klubu 21. 2. 2023 v CEV-RO- Institutu v Praze.)

MASARYKOVA SPOLEČNOST: ODKAZ - PŘEDNÁŠKY Č. 4 DOC. PHDR. EVA BROKLOVÁ, DRSC. SLUŠNÁ ÚSTAVA PRO SLUŠNÉ LIDI.

K 100. výročí přijetí československé ústavy

Ústava a související zákony vznikly z práce ústavního výboru, které byly zahájeny na podzim roku 1919. Zmínka o *slušné ústavě* se patrně poprvé vyskytuje ve třetím poselství prezidenta Masaryka předneseném 7. března 1920,¹ tedy krátce po přijetí ústavy. K výroku o *slušné ústavě pro slušné lidi* dospěl Tomáš G. Masaryk až za několik let; pochází z roku 1934, a muselo se pro to také hodně udělat. Zcela obecně se lze ztotožnit s parafrází výroku prezidenta, že „demokracie se musela stát zvykem“. Tento postulat je možné pokládat za obecný předpoklad pro zacházení s dobře koncipovanou ústavou.

Budování státu nebylo snadné pro nikoho. Přední státní činitelé prožívali při něm léta učenická. Sotva podle A. Meissnera 8. listopadu 1918 „my například v pátek večer pozorovali, že máme utvořit Národní shromáždění a že nemáme k tomu zákona“, a přikročili k nápravě, už se jim vytýkalo, „že jsme práva prezidentova osekali a že jsme mu nepřiznali právo jmenovat ministry“. Přiznal, že se to stalo úmyslně. Současně připustil, že o úpravě prezidentových práv vůči vládě a Národnímu shromáždění lze diskutovat.

Jeden z hlavních tvůrců ústavy nevzal tedy na vědomí ani rozhodnutí učiněné na poradách československé prozatímní vlády s vůdci domácího odboje v Ženevě na přelomu října a listopadu 1918. V memorandu byl totiž Masaryk „označen jako držitel výkonné moci (prezident republiky)“.² Nebo se to nedověděl? Memorandum zaslal E. Beneš spojencům a patrně na jeho základě byl Masaryk cestou domů přijímán jako hlava státu.

Nedlouho po slavnostní volbě prezidenta aklamací, 14. listopadu 1918, přišel i 21. prosinec 1918. T. G. Masaryk byl všude nadšeně vítán, ale hned jeho první kroky ve funkci budily rozpaky. Podle jednoho z očitých svědků, opět A. Meissnera, prezident Masaryk „rovnou z nádraží byl dopraven do Národního“.³ Pronesl jen slova, že zve pány na druhý den na Hrad. Poslanci to vnímali jako důsledek tradice, podle níž šli na Hrad i ve Vídni členové poslanecké a panské sněmovny. Na Hradě se ale nekonala žádná schůze Národního shromáždění, nezahájil ji předseda, ale všichni „byli jsme tam jako posluchači, právě tak jako diplomaté, žurnalisté atd. Tam přednesl prezident poselství, které nebylo dodáno oficiálně Národnímu shromáždění ani jeho členům, nýbrž neoficiálně bez podpisu vlády...“⁴

1 Masaryk, T. G., *Cesta demokracie I*. Praha: Masarykův ústav, Ústav T. G. Masaryka, o. p. s., 2003, s. 234.

2 Beneš, Edvard, *Světová válka a naše revoluce III*. Praha 1935, s. 502.

3 Do někdejšího zemského sněmu, Sněmovní 4.

4 V ústavním výboru 9. 4. 1919, in *Prezident Republiky Československé*, Praha 2001, dok. č. 1

Masarykův postup po příjezdu do Prahy byl rázný a energický, přiměřený době. V ústavě ovšem „nebylo o tom nic ustanoveno“. Nicméně dal svým prvním poselstvím Masaryk popud „k tomu, aby se prezidentu republiky přiznalo právo přednášet poselství parlamentu“,⁵ jak si později pochvaloval.

Tak se konvenční pravidla, vznikající ve starších demokraciích po staletí, v novém státě vyvíjela během několika neděl.⁶ O to byl úkol náročnější. Poslancům ovšem vznikly s Masarykovým vstupem problémy: „Jak se máme zachovati, vždyť to prezidentovi nepatří!“ Faktický stav neodpovídal ústavě, a proto narážel na jistou nelibost.⁷ Co ale vlastně prezidentovi nepatřilo? Prozatímní ústava na prezidentské pravomoci nemyslela. Ostatně i Masaryk se již dříve zabýval otázkou, zda není „prezident zbytkem monarchismu“.⁸

Vztahy mezi prezidentem a vládou i prezidentem a Národním shromážděním se tak vyvíjely za pochodu. Prezident byl nucen zasahovat do vládních záležitostí, a tak vznikal stav, který neodpovídal ústavě. Parlamentarismus jako systém kontroly vlády a parlamentu se historicky vyvíjel organicky a empiricky. Tak tomu bylo i v československém státě.

T. G. Masaryk, jemuž se podařilo úspěšně završit zahraniční odbojovou akci, a který se svými nejbližšími spolupracovníky, E. Benešem a M. R. Štefánikem, díky obratné diplomacii dosáhl uznání prozatímní vlády představiteli vítězných mocností, si poznamenával na volné papíry příčiny své nespokojenosti. Z poznámek po návratu do ČSR bylo zřejmé, že aspiroval na větší pravomoci, než mu byli představitelé politických stran ochotni dát. Masarykovu nespokojenost pojatou s ironií, s níž poznamenával své stížnosti, prozrazují i jeho rukopisné poznámky k postavení prezidenta, psané na stejném papíře:

„Nesmí za hranice. [On, který více než čtyři roky strávil mimo svou vlast.]

Nepřijímá pohostinství pod cizí vlajkou.

Nemůže zábavy u diplomatů. [on, který jednal s diplomaty a státníky, protože to bylo třeba, na nejvyšší úrovni]

[větší] Může na návštěvu ([po] večerech)

Sobota neděle rodina“

26. března 1919 podal A. Meissner, podporovaný Antonínem Švehlou, k postavení prezidenta návrh změny zákona o prozatímní ústavě,⁹ který měl upravit poměr mezi prezidentem a vládou a mezi prezidentem a Národním shromážděním. Podle amerického vzoru měla být dána prezidentovi možnost informovat se o všech vládních věcech a žádat k tomu od vlády nebo jejích členů zprávy. Národním shromážděním mohl ve věcech své působnosti dávat zprávy a v omezené míře také iniciativní návrhy. Bylo upraveno prezidentovo veto proti usneseným návrhům.¹⁰ Stalo se tak po Masarykově návrhu A. Meissnerovi a Meissnerově upozornění, že některá ustanovení z americké ústavy jsou v rozporu se systematickou československé prozatímní ústavou.

Na pomoc Masarykovi přispěchala také státovědecká společnost. Tlumočila názory jako že prezident je hlavou státu, která nemá žádné pravomoci (K. Baxa), prezidentovo postavení je přímou urážkou Masarykovy osobnosti (J. Hoetzel). A nejen to: „kdyby skutečně se stala vláda neschopnou, nikdo nás té vlády nezabaví“ (opět J. Hoetzel). Na řadu přišel i „zlořád oligarchie výkonných výborů politických stran“ (J. Macek). Rovněž slovenští členové RNS se domnívali, že by prezident měl být fixním bodem.

---

5 Masarykův sborník IX, s. 184 (viz dále).

6 Poznámek o také jeden z členů RNS (Prezident Republiky Československé, 2001), s. 53.

7 Prezident, c. d., s. 53.

8 Masaryk, T. G., Světová revoluce. Praha 1925, s. 575.

9 Tisk 704; AÚTGM, f. TGM, R prezident, kr. 381.

10 Ročenka, c. d., s. 223.

Spor o ústavní platnosti poselství prezidenta republiky měl houževnatý život. Ještě v roce 1928 jubilejní projev, zcela zřejmě adresovaný národu, přednesl prezident za přítomnosti předsedů Národního shromáždění, ministrů a spolupracovníků – na Hradě.

Prezidentovy pravomoci byly posíleny na účet vlády již v novelách k zákonu o prozatímní vládě z května roku 1919. V tomto rozsahu byly nakonec převzaty do první československé ústavy, jež rozšířila právo veta. Masaryk nikdy svých ústavních pravomocí nezneužíval. Právo veta sice v prvních letech výkonu své funkce využíval častěji, protože bylo přijímáno více zákonů, ale zejména později dbal o to, aby nepůsobil zbytečný rozruch a své výhrady tlumočil prostřednictvím kanceláře. Vždy se snažil o spolupráci, také v případě parlamentu. Nebylo tomu jinak ani u pravomoci, která byla po druhé světové válce státovědcem Karlem Löwensteinem označena jako Damoklův meč visící nad parlamentem. Jednalo se o významnou pravomoc udělenou prezidentovi, totiž možnost rozpouštět parlament. Tak čelili českoslovenští ústavodárci potížím plynoucím z klasického (francouzského) parlamentarismu, kdy bylo těžiště moci umístěno do parlamentu s mnoha politickými stranami a prezident neměl vůči němu žádné pravomoci. Díky tomuto ustanovení moderního parlamentarismu se Československo jeví jako pozoruhodná výjimka mezi státy se systémy více stran. Ústava však v sobě neměla zabudovanou pojistku proti zbytečnému rozpouštění parlamentu. A tak opět záleželo na kvalifikovanosti a zodpovědnosti hlavy státu, jak naloží s uvedenou pravomocí. Masaryk rozpouštěl parlament teprve tehdy, když bylo nepochybné, že si to přeje naprostá většina parlamentu.

V roce 1934 Masaryk už jen vzpomínal na rozpaky, které způsobil svým prvním poselstvím po příjezdu do republiky. To, že zákonodárcům vadilo, že je Masaryk pozval na Hrad, označil za „nicotné formálnosti“ a jevílo se mu jako nejdůležitější, „že prezident chtěl parlamentu složit účty ze své čtyřleté revoluční činnosti“.¹¹ V témže roce, v odpovědích na otázky, které mu byly kladeny, rekapituloval Masaryk problém postavení prezidenta: Když byl zvolen prezidentem, nehodlal být prezidentem pasivním, odmítal představu Kramářovu, který ho chtěl nechat na piedestalu bez možnosti zasahovat do politiky, ale současně mu to vytýkal, jak o tom svědčí prudká reakce Masarykova z 2. června 1919. Kritizoval rozdělování resortů ministrům a oponoval i dalšímu obvinění: sám proti bouřím nezasahoval, leda privátně, „protože jste – Vy všichni – udělali nemožnou ústavu...“¹²

Po letech soudil, že bude-li ponechána dosavadní volba prezidenta parlamentem, budou prezidentí silní a slabí: jejich autorita „může být veliká, když ji dovedou kolem sebe budít“. Podle jeho názoru prezident reprezentuje jednotu státu. Je hlavou státu, to je skutečné poslání. Podle Masarykova názoru prezidenty by měly být výrazné osobnosti. Neodpovědnost prezidenta a povinnost kontrasignace jeho aktů vládou nesl spíše těžko a sám by uvítal velikou odpovědnost a nejráději by byl za své úřadování odpovědný sám.

Ústava výslovně nedovolovala jmenování odborníků do funkcí ministrů vlády, ale současně umožňovala, aby v případě potřeby byli na jednotlivé posty jmenováni. Masaryk upozorňoval na potřebu odbornosti v některých resortech a na užitečnost institutu státních sekretářů podle anglického vzoru. Byli prostředkujícím článkem mezi parlamentem a úřednictvem. Pokud jde o tvorbu koalic a vlád, většinou čekal, až se po volbách vytvoří v parlamentě majorita sama. Heslo koaličních partnerů, dohodli jsme se, že se dohodneme, svědčí o nesnázích, které musely mnohačlenné vlády překlenovat, ale i o dobré vůli dospět ke konsensu. Mimořádné osobnosti, jakými byli T. G. Masaryk a pak Edvard Beneš, nebyly výrazné ve smyslu prosazování své vůle, ale v dosahování konsensu a respek-

11 Masarykův sborník IX, c. d., s. 184.

12 Korespondence T. G. Masaryk – Karel Kramář. Ed. Bílek Jan a kol. Praha: Masarykův ústav AV ČR, 2005, dok. č. 230, s. 373–274.

tování zájmu státu.¹³ Dokazuje to především praxe politického systému první republiky a role prvního prezidenta v něm. Díky pojetí demokracie jako „metody všeho veřejného a soukromého života“, jako „názoru na život“, které sdílel Masaryk i další demokratičtí politikové a většina společnosti, byla československá demokracie úspěšná.

Všeobecně se soudí, že Masaryk přišel ústavu, s výjimkou formulace prezidentských pravomocí a zákazu odnárodňování, neovlivňoval. Ale ukážeme, že to často dělal nepřímou. Při jednání o ústavní listině v roce 1920 se znovu vynořila otázka postavení Slovenska.¹⁴ Masaryk vyložil, že „představitelé slovenských a českých organizací amerických usnesli se na této dohodě, aby čelili agitaci proti jednotě Slováků s Čechy...“. Program měl podle Masaryka historickou cenu jako jeden ze zahraničních předevolučních programů. V tisku byl výklad zveřejněn jako *text o pittsburském ujednání*.

Snaha prezidenta zdůraznit význam německé minority a jejího vztahu k československému státu je patrná z dalšího dokumentu, Memoranda prezidenta ČSR z 8. února 1920.¹⁵ Memorandum zaslal prezident dr. Benešovi 9. února 1920 a informoval ho, že po jednom exempláři poslal také Švehlovi a Tusarovi. Prezident nejspíše chtěl zdůraznit význam německé minority a jejího vztahu k Československu: „Němce proti jejich vůli v našem státě udržet nemůžeme. A proto také německou iredentu i v nejslabší formě nevydržíme a nezdoláme.“ Po argumentaci učinil „... jediný závěr: Vůči minoritám býti naprosto spravedliví, loajální a opatrní... 8. února 1920“.

Ostatně autorem ustanovení § 134 ústavy byl právě Masaryk: „Jakýkoli způsob násilného odnárodňování je nedovolený. Nešetření této zásady může zákon prohlásiti za jednání trestné.“

Vrátíme se nyní k názvu tématu, kterým jsme se zabývali. Masarykova výpověď z 18. září 1921 obsahuje hodnocení ústavy, která má všechny části potřebné pro zajištění demokratického života jednotlivce, rodiny, obce a národa. Výrok byl ovšem vázán na soud daleko závažnější: „My nebudeme mít demokracii, jaké si přejeme, jestliže budeme spoléhat jen na zákony.“¹⁶ „Souhlasnost občanů“ z projevu roku osmadvacátého mu byla předpokladem, kterého bylo třeba v demokratickém systému stále dosahovat. Prostředkem k tomu byla Masarykovi výchova k demokracii, což opakovaně zdůrazňoval ve svých projevech.

<http://masarykovaspolecnost.cz/masarykova.spolecnost@seznam.cz> 16

Masaryk, T. G., Cesta demokracie II. Praha: Čin, 1938, s. 106; Cesta demokracie II.

Praha: Masarykův ústav a Archiv AV ČR, Ústav T. G. Masaryka, o. p. s., 2007, s. 111

Rádi rozšířujeme mezi naše členy zajímavý materiál Masarykovy společnosti.

S poděkováním Masarykově společnosti za laskavé povolení k zveřejnění.

ŠVEHLOVA CESTA 2023 A ROK ANTONÍNA ŠVEHLY

U příležitosti 150. jubilejního výročí narození státníka Antonína Švehly v sobotu 15. dubna uspořádala Společnost Antonína Švehly již 18. ročník tradiční vlastivědné pouti po stopách tohoto významného hostivařského rodáka, sedláka, čestného občana MČ Praha 15 a nositele Řádu Bílého lva in memoriam.

13 Asi zde nemusím poukazovat na současnou praxi (Václav Žák: „Prezident nakonec prosadil svou“; termín voleb.)

14 Masaryk, T. G., Cesta demokracie I, Praha 2003, s. 223–224. Editoři zveřejnili text dokumentu, označeného v tisku (Venkov, České slovo) jako ujednání, pod nadpisem Dohoda.

15 AMZV, III. sekce 1918–1939, k. 678, opis, Benešovou rukou napsí Minority. Dokument mi poskytl kolega Richard Vašek.

16 Masaryk, T. G., Cesta demokracie II. Praha: Čin, 1938, s. 106; Cesta demokracie II. Praha: Masarykův ústav a Archiv AV ČR, Ústav T. G. Masaryka, o. p. s., 2007, s. 111.

Záštitu akci poskytl starosta MČ Praha 15 Michal Fischer. Akce byla finančně podpořena dotací MČ Praha 15 a darem právníka Zbyňka Kašpárka z Advokátní kanceláře Kašpárek. Setkání u busty státníka se zúčastnilo cca 50 hostů. Mezi hosty kromě kronikářky MČ Praha 15 Pavliny Nejedlíkové a nositelky Ceny Antonína Švehly a bývalé kronikářky Marie Zdeňkové, byli přítomni zástupci historických organizací a spolků (Sokol, Selská jízda, Baráčníci, Aktivní senioři, Demokratický klub a další), potomci agrárních rodin (členové SAŠ Jan Malypetr a Jan Trmal).

Čestnou stráž držela Selská jízda a Baráčníci. Akce se zúčastnil také dlouholetý vedoucí pracovník z Ústavu zemědělské ekonomiky a informací Tomáš Doucha a místopředseda Úřadu pro ochranu osobních údajů Josef Prokeš, významný člen SAŠ. Skvělé ztvárnění kulturního hudebního programu zajistil komorní sbor Cantus Sanat, sestavený ze současných i bývalých žáků ZUŠ Hostivař, pod vedením Lucie Valentové. Zahájení u státníkovy busty se po kladení květin ujal předseda SAŠ Pavel Černý, který přítomně přivítal a pozdravil zástupce organizací a institucí.

Poté následovalo předání čtyř pamětních medailí z dílny známého zlatnického mistra a medailéra Slavomíra Primáka a šesti diplomů šesti oceněným osobnostem, které se zasloužily o podporu a šíření odkazu Antonína Švehly. Ocenění medailí a listem byli starostové Mojmir Krejčíček z obce Ostrava – Stará Bělá a Petr Buzík z obce Blatnice pod Svatým Antonínkem, kteří pronesli projevy. Nato zazněla v provedení komorního sboru Cantus Sanat píseň „Skrivánek zpívá, šveholí“ (oblíbená píseň Antonína Švehly). V druhém bloku byli ocenění pamětní medailí a listem renomovaní historici z Filozofické fakulty Univerzity Karlovy, kteří vědecky zkoumají a prezentují Antonína Švehlu a celou agrární historii, Eduard Kubů a Jiří Šouša.

Po prosloveh oceněných historiků (mj. se zmínili o skvělé mezinárodní konferenci o Antonínu Švehlovi v Národním zemědělském muzeu v Praze, kde byl vyhlášen Rok Antonína Švehly), univerzitního profesora Eduarda Kubů a docenta Jiřího Šouši, byla v provedení sboru Cantus Sanat zazpívána píseň „Teče voda, teče“. Posledními oceněnými pamětními listy byli zástupci hostivařských spolků, člen rady SAŠ František Čihák a rychtář Obce Baráčníků Praha 15 – Horní Měcholupy Miloslav Rýdl. Po prosloveh oceněných následovala oblíbená píseň prezidenta T. G. Masaryka „Ach synku, synku“ opět v provedení sboru Cantus Sanat.

Poté se svým projevem vystoupil hostivařský občan Zbyněk Kašpárek, který představil osobnost Antonína Švehly, jeho hodnoty, poděkoval SAŠ za neúnavnou 20letou činnost a vyjádřil přání pro realizaci muzea Antonína Švehly, které by sloužilo široké veřejnosti. Ředitel Knihovny Antonína Švehly Jan Huml hovořil o Antonínu Švehlovi a vyjádřil potěšení k budoucímu rozvoji spolupráce na projektech naší SAŠ. Novinář Martin Švehla, vzácný host, vyjádřil poděkování naší Společnosti Antonína Švehly a prezentoval též přítomným morální hodnoty, které Antonín Švehla a jeho starší bratr právník Stanislav Švehla, vyznávali, a které by měly zůstat součástí i dnešní politiky. Stanislav Švehla mj. zajišťoval pro Agrobanku veškerou její právní agendu.

S dalším proslovem vystoupili předsedkyně Demokratického klubu RNDr. Jitka Nováková spolu s místopředsedou RNDr. Janem Müllerem, kteří také poděkovali předsedovi Pavlu Černému za činnost na poli osvěty a také za jeho nezištnou práci pro Demokratický klub s důrazem na hodnoty demokracie, které Antonín Švehla celý život zastával. Starosta obce Ostrava - Stará Bělá, RNDr. Mojmir Krejčíček, oceněný Starosta obce Blatnice pod Svatým Antonínkem, Petr Buzík, oceněný Prof. PhDr. Eduard Kubů, CSc., oceněný doc. PhDr. Jiří Šouša, CSc., oceněný František Čihák, oceněný Miloslav Rýdl. Na závěr vystoupil František Sáček, jednatel Selské jízdy Jana Žižky z Trocnova, který přítomně seznámil s historií Selské jízdy a vztahem k agrární straně, jejíž byla součástí, pozval přítomně na akce na zámku ve Štětkni a shrnul linii agrárníků od Alfonse Šťastného z Padařova přes Antonína Švehlu po komunisty pronásledovaného Rudolfa Berana. Se Selskou jízdou přijel z jižních Čech i Jiří Klostermann, prasynovec Karla Klostermanna, který před 100 lety zemřel ve Štětkni.

Nakonec následoval zpěv české státní hymny opět prostřednictvím komorního sboru Cantus Sanat, společné focení u busty státníka a byl zahájen další ročník vlastivědné pouti spolu s posezením v restauraci Na Kačabce, kde proběhla diskuse nad vizí rozvoje naší SAŠ.

Mgr. Pavel Černý, Společnost Antonína Švehly, z.s. Společnost se zabývá pěstováním tradic v rámci působení významného prvorepublikového státníka za Agrární stranu Antonína Švehly. Převzato se svolením: Zpravodaj ŠveHLAS © Copyright 2023 Společnost Antonína Švehly, z.s. | Všechna práva vyhrazena.

JUBILANTI V ROCE 2023

95 let: kolegyně Olga Pujmanová, kolegové Vladimír Červenka, Richard Klusák, Claude Lévy, Vladimír Šust

90 let: kolegyně Marie Marta Booth, Eva Lišková, Olga Pujmanová, kolegové Jan Friedlaender, Petr Los, Otakar Macháček, Poul Matthiessen, Jiří Rufer

85 let: kolegyně Jarmila Friedlaenderová, Květa Magerová, Cyrila Marková, Eliška Prokopová, Eva Švandová, kolegové Josef Alan, Josef Gelnar, Přemysl Jursa, Georg Kerbrle, Milos Kelemen, Dušan Mellner, Otakar Šmíd

80 let: kolegyně Zuzana Finková, Božena Harmáčková, Stefka Karbova, Helena Koutová, Eva Shapiro, Jana Slánská, Eva Střížovská, kolegové Václav Frajer, Nils-Göran Gisslén, Jiří Jelínek, Jan Kalvoda, Václav Macinauer, François Pesneaud, Ivan Sládek, Ivan Turnovec

70 let: kolegyně Olga Čadilová, Helena Fišera, Marie Novotná, Viera Uhrová, kolegové Vít Mareš, Miroslav Novák, Tadeusz Siwek, Jiří Tomeš, I-Chuan Wu

IV. VÍTE, ŽE ...

...United Nations nám poslali zprávu o ochraně oceánů United Nations World Oceans Day

Our annual observance for UN World Oceans Day / Month this year will include a panel of experts with their innovative initiatives for revitalizing our Oceans. Together, we are engaging stakeholders from various sectors to develop sustainable action solutions and partnerships for the UN 17 SDGs. Building on the momentum generated by the successful negotiations of the UN Intergovernmental Conference on Marine Biodiversity of Areas Beyond National Jurisdiction, we look forward to future success to protect our environment from the impacts of climate change and plastic pollution, especially the impacts of rising sea levels on coastal communities. We are focused on achieving the UN2030 Sustainable Development Agenda, "To Leave No One Behind" and the UN Summit of the Future

... **Milion chvilek** <https://milionchvilek.cz/> posílá pravidelné aktuality Zůstaň v obraze – můžete dostávat tyto stručné zprávy do svého e-mailu.

... **Paměť národa** <https://www.pametnaroda.cz/>

... **Masarykova společnost** má informace zde: <http://masarykovaspolecnost.cz>

... **Sít' k ochraně demokracie** <https://www.ochranademokracie.cz/>

... **Společnost A. Švehly** <https://www.antoninsvehla.cz>

... **Klub na obranu demokracie** – akce najdete zde: <https://klubod.cz/>

... **Knížku Demoralizace české společnosti**, kterou vydal vlastním nákladem Zdeněk Pokorný v r. 2021, si můžete zakoupit, informace na dklub@volny.cz;

... **Masarykova demokratická akademie**: <https://masarykovaakademie.cz/akce/>

... **Rekonstrukce státu** <https://www.rekonstrukcestatu.cz>

... **Ekumenická akademie** má stránky ekumakad.cz

Jitka Nováková, červen 2023

V. Z ČINNOSTI DEMOKRATICKÉHO KLUBU

Cena Zdeňka Pavlíka

Demokratický klub zavedl Cenu Zdeňka Pavlíka, pro osoby, tisk nebo knihy apod. zvláště propagující demokratismus a demokratické myšlenky. Tato Cena má propagovat demokracii, nositele těchto myšlenek, ale tím současně i Demokratický klub.

Návrhy dávají členové Dk, Výkonná rada Dk s ÚV Dk vybere užší počet, ze kterého potom ÚV vybere hlasováním vítěze.

1. ročník této Ceny proběhl v r. 2022. Pro rok 2023 jsme obdrželi jediný návrh, proto výkonná rada Dk rozhodla vyhlásit Cenu Z. Pavlíka až v r. 2024 a postup upravit podle na-
bytých zkušeností.

Proč Cena Zdeňka Pavlíka?

Profesor Zdeněk Pavlík (1931-2020) je významná postava české i mezinárodní demografie. Přišel u nás mezi jiným s tématem „demografické revoluce“. Měl kromě vědy ještě nejméně jednu velkou lásku: Demokratický klub. Byl jedním z posledních jeho zakladatelů – studentů, kteří v roce 1948 z hlubokého nesouhlasu s vývojem demokracie u nás Demokratický klub založili a snažili se bránit demokracii, jak jen to šlo. Předsedou Demokratického klubu byl v letech 1992-2009. Neúnavně všechny učil, co vše Demokratický klub potřebuje. Systematicky a cílevědomě se Klubu věnoval do posledních dnů. Přesto neváhal položit občas otázku, zda má snažení Klubu smysl. Cena po něm pojmenovaná chce ukázat právě smysl pěstování myšlenek demokracie a podpořit jejich vnímání veřejností. To by si pan profesor pro Klub zcela jistě přál.

PROPAGOVAT DEMOKRATICKÝ KLUB.

to je jeden z hlavních úkolů vyslovených na valné hromadě našeho Klubu.

Jak k tomu může přispět každý z nás? Například u podpisu v e-mailu mějte dovětek s odkazem na webové stránky Klubu, třeba i s otázkou typu: Záleží Vám na demokracii u nás? Anebo, když Vás jiná nezisková organizace žádá o součinnost, můžete nabídnout možnost zapojit se do činnosti Demokratického klubu, případně prostě informovat o naší činnosti, s tím, že nám zájem o Klub pomůže. Můžete také přiložit *aktuální pozvánku* na setkání Klubu, případně jiné aktuální klubové informace.

Pravidelná setkání členů a přátel Klubu k aktuálním politickým otázkám:

Lednová přednáška kol. Kohoutové se týkala *českého historika Vojtěcha Mastného*. Únorové setkání s aktuálním tématem *Rozum, ochrana klimatu a obnovitelné zdroje energie jsou spojenci* uvedl kolektiv autorů, v březnu nám vysvětlila kol. Chalupová téma *Město jde možná řídit jako rodinu, ale rozhodně ne jako firmu*, v dubnu jsme měli citlivé téma uvedené RNDr. Liborem Jelenem, Ph.D., *Geopolitika a nacionalismus ve středověkové Evropě ve světle války na Ukrajině – diferenciace přístupů a vnímání*, v květnu nás provedla RNDr. Eva Hauserová *Toukami jižní Indii* a v červnu nám Mgr. Radko Richter přiblížil *Historii a realitu současné Kolumbie*.

Nezapomínejte prosím, že Vaše připomínky, poznatky i pochvaly k Dk jsou vítány. **Bu-
de také přínosem, když nám pošlete návrh na téma setkání Dk, které byste chtěli přednést,
případně které by Vás zajímalo a měli bychom získat přednášejícího.**

VÝZVA ČLENŮM ANEB O PENÍZE JDE ČASTO AŽ V PRVNÍ ŘADĚ!

Vážené členky, vážení členové,
pokud jste ještě nezaplatili své *klubové příspěvky* za tento rok nebo dokonce ani za léta minulá, učinite tak co nejdříve.

Máme ČÍSLO ÚČTU: 2201878820/2010

Po zrušení účtu v CS a.s. máme tedy účet ve FIO bance.

O *významu členských příspěvků* jsme informovali v seriálu Demokratický klub v otázkách a odpovědích Dk-Dialog 3/2017, s. 3, kde je uvedena i jejich doporučená výše 500 Kč (nejnižší je 100 Kč) i kdo platí příspěvky pouze dobrovolně. Pokud platíte příspěvek bankovním převodem, nezapomeňte uvést jako variabilní symbol svoje členské číslo (je na obálce, případně Vám ho rádi sdělíme, obraťte se na tajemníka pro administrativu, případně správce členské základny, kontakty jsou uvedeny níže). Nepřikládáme složenky, číslo účtu Klubu je uvedeno výše a na konci každého Dk-Dialogu. **Členům, kteří tuto svou povinnost po několik let neplní,** výkonná rada Klubu **pozastaví další posílání klubového bulletinu poštou.** Nebudeme používat rezervy Klubu na poštovné, které je stále vyšší.

Řada členů si přeje zasílat náš **bulletin** pouze v elektronické podobě. Pokud by to bylo i Vaše přání, sdělte nám to prosím na adresu dklub@volny.cz současně s uvedením přesné e-mailové adresy, na kterou je Vám možné materiály posílat. Můžete si domluvit i e-mailovou adresu např. rodinného příslušníka, velmi nám tím usnadníte činnost a sobě zajistíte přísun čerstvých informací. Děkujeme.

Výkonná rada Demokratického klubu

OBSAH

1 ÚVODNÍ SLOVO

Demokraticko humanistické úvahy na okraj dění na konci roku 2022

6 I. CITÁT TOHOTO ČÍSLA

6 II. STANOVISKA

Stanovisko Demokratického klubu č. 69

K ZABEZPEČENÍ VŠEOBECNOSTI VOLEB V ČR

6 III. PŘÍSPĚVKY

ČEŠI MEZI PRAVDOU A LŽÍ

7 NALÉHAVÉ ÚKOLY ČESKÉ ENERGETIKY OČIMA KLIMATOLOGA

8 MASARYKOVA SPOLEČNOST: ODKAZ - PŘEDNÁŠKY Č. 4

11 ŠVEHLOVA CESTA 2023 A ROK ANTONÍNA ŠVEHLY

13 IV. VÍTE, ŽE ...

14 V. Z ČINNOSTI DEMOKRATICKÉHO KLUBU

POZVÁNKA NA SETKÁNÍ DK

V letních měsících setkání nemíváme, další bude třetí úterý v září, pozvánku sledujte na webu Dk.

Pozvánky na tato setkání zasíláme pouze elektronicky. Pokud je nedostáváte, nemáme na Vás e-mailovou adresu. Sdělte nám prosím e-mailovou adresu, na kterou bychom Vám pozvánky mohli posílat. Pozvánky můžete najít také na webu a Facebooku Dk

*****

ADRESÁŘ ČLENŮ PODLE ČINNOSTÍ ANEB NA KOHO SE MŮŽETE OBRACET

E-MAIL: DKLUB@VOLNY.CZ

Předsedkyně *Jitka Nováková*

Místopředsedové *Ivo Budil, Ondřej Wagner* (propagace a setkání Dk)

Politická komise, předseda *Jan Friedlaender*

Hospodářka *Ludmila Kaprasová*

Výkonná rada *Pavel Černý, Jan Müller, Jitka Nováková, Petr Pavlík, Ema F. Plzáková, Milan Zapletal* (Pozvánky na setkání *Pavel Černý, Správa členské základny J. Müller, E.F. Plzáková, Petr Pavlík*, Tajemník pro administrativu a skupina Dk pro jižní Čechy *M. Zapletal*)

Skupina Dk pro severní Čechy *Petr Jirásek*

Web Dk *Petr Neugebauer, Jitka Nováková, Ondřej Šimpach*

Facebook Dk *Václav Kotyk*

Dk-Dialog *redakční rada v tiráži*

*****

Vydavatel: Demokratický klub, z.s., Gabčíkova 2362/10, 182 00 Praha 8.

|E-mail: dklub@volny.cz **Webová stránka:** <http://www.demokratickyklub.cz>

Demokratický klub můžete sledovat i na Facebooku a na Twitteru.

<https://www.facebook.com/demokratickyklub/>

NOVÉ BANKOVNÍ SPOJENÍ DEMOKRATICKÉHO KLUBU:

FIO banka, číslo účtu 2201878820/2010

IBAN CZ23 2010 0000 0022 0187 8820 SWIFT/BIC FIOBCZPPXXX

Redakční rada: Zdeněk Kalvach (odpovědný redaktor), Radovan Jelínek, Jitka Nováková. Podávání novinových zásilek povoleno Ředitelstvím pošt Praha čj. NP 2471/93 ze dne 20. 12. 1993. Registrováno Ministerstvem kultury ČR pod č. 6759.

Příspěvky jednotlivých autorů, členů i nečlenů Dk, nemusejí vyjadřovat názory Klubu. Tyto jsou vyjádřeny pouze v oficiálních (číslovaných) stanoviskách Demokratického klubu.